**Master of Arts Part–II Semester–III (Political Science) (CBCS) Examination**

**LOCAL SELF-GOVERNMENT**

**Foundation Course–3T4.3**

Time : Three Hours] [Maximum Marks : 80

**N.B. :** (1) All questions are compulsory.
(2) All questions carry equal marks.

(मराठी माध्यम)

1. स्थानीय स्वशासनाचे अर्थ आणि महत्व स्पष्ट करा.

किंवा

स्थानिक स्वशासनात निर्वाचित लोक प्रतिनिधि आणि नोकरशाही मधील संबंधांची चर्चा करा.

2. पंचायत समिती ची संरचना आणि कार्ये स्पष्ट करा.

किंवा

नगर पाळिकेची संरचना आणि कार्याची चर्चा करा.

3. शहरी स्थानीय स्वशासनाच्या वित्तीय स्त्रोत स्पष्ट करा.

किंवा

स्थानीय स्वशासनामध्ये नोकरशाही ची भूमिका स्पष्ट करा.

4. स्थानीय स्वशासनामध्ये महिलांच्या प्रतिनिधित्व आणि निर्णय प्रक्रिया मध्ये सहभागच्या महत्वाची चर्चा करा.

किंवा

'स्थानीय संस्था अधिकाधिक प्रशासकिय स्वायत्ता का मागत आहेत' ? स्पष्ट करा.

5. टिपा लिहा :

(अ) महापौरांची कर्तव्ये

(ब) गट विकास अधिकारी

(क) जिला परिषदांचे वित्तीय स्रोत

(ड) स्थानीय स्वशासनामध्ये ओ.बी.सी. चे प्रतिनिधित्व.

**Master of Arts (Part-II) Semester-III (Political Science) (CBCS) Examination**

**LOCAL SELF-GOVERNMENT**

**Foundation Course- 3T4.3**

Time : Three Hours] [Maximum Marks : 80

**N.B. :—** (1) **ALL** questions are compulsory.

(2) All questions carry equal marks.

(मराठी माध्यम)

1. स्थानिक स्वराज्य संस्थेचे स्वरुप आणि महत्त्व स्पष्ट करा.

किंवा

स्थानिक स्वराज्य संस्थेची रचना विशद करा.

2. पंचायत समितीचे अधिकार व कार्ये स्पष्ट करा.

किंवा

महानगर पालिकेची रचना व कार्ये सांगा.

3. पंचायत समिती आणि ग्रामपंचायतीचे प्रमुख आर्थिक स्त्रोत स्पष्ट करा.

किंवा

पंचायतराज व्यवस्थेत नौकरशाहीच्या भूमिकेची चर्चा करा.

4. स्थानिक स्वराज्य संस्थेत महिलांच्या भूमिकेची चर्चा करा.

किंवा

स्थानिक स्वराज्य संस्थेच्या विकासात प्रशासकीय स्वायत्ततेचे महत्त्व विषद करा.

5. टिपा लिहा :

(अ) स्थानिक स्वराज्य संस्थेची उद्दिष्टे

(ब) जिल्हा परीषदेचे महत्त्व

(क) महानगर पालिका आयुक्तांची भूमिका

(ड) स्थानिक स्वराज्य संस्थेत वित्तिय स्वायत्ततेची मागणी.

MSP/KS/23/5777

**Master of Arts (Part-II) Semester-III (Political Science) (CBCS) Examination**

**LOCAL SELF-GOVERNMENT**

**Foundation Course- 3T4.3**

Time : Three Hours] [Maximum Marks : 80

**N.B. :—** (1) **ALL** questions are compulsory.

(2) All questions carry equal marks.

1. Explain Nature and significance of Local Self-Government.

**OR**

Explain the structure of Local Self-Government.

2. Explain the powers and functions of Panchayat Samiti.

**OR**

State the structure and functions of Municipal Corporation.

3. Explain the main financial sources of Panchayat Samiti and Gram Panchayat.

**OR**

Discuss the role of bureaucracy in Panchayat Raj System.

4. Discuss the role of women in Local Self Government.

**OR**

Explain the significance of administrative autonomy in the development of Local Self-Government.

5. Write notes :

(a) Objective of Local Self-Government.

(b) Importance of Zilha Parishad

(c) Role of Municipal Commissioner

(d) Demand of Financial Autonomy in Local Self-Government.

Master of Arts Part–II Semester–III (Political Science) (CBCS) Examination

RESEARCH METHODOLOGY

Core–3T1

Time : Three Hours] [Maximum Marks : 80

N.B. :— (1) All questions are compulsory.

(2) All questions carry equal marks.

1. Define scientific methodology and state its different stages of development.

OR

What is objectivity ? Elucidate the nature and salient features of objectivity.

2. Describe the research design and explain its components.

OR

Explain the tools and techniques of data collection.

3. Write an essay on 'Sampling'.

OR

What is the meaning of field survey ? How it the meaning of field survey ? How is it different from library research ?

4. Elucidate the ability of computers in social science research.

OR

Discuss the various stages in thesis writing.

5. Write short notes on :

(a) Nature of scientific methodology

(b) Types of questionnaire

(c) Probability sampling

(d) Bibliography.

**Master of Arts Part–II Semester–III (Political Science) (CBCS) Examination**

**RESEARCH METHODOLOGY**

**Core–3T1**

Time : Three Hours] [Maximum Marks : 80

N.B. :— (1) All questions are compulsory.

(2) All questions carry equal marks.

(मराठी माध्यम)

1. राजकीय पद्धतीची व्याख्या द्या आणि त्याच्या विकासाचे विभिन्न टप्पे सांगा.

किंवा

वस्तुनिष्ठता म्हणजे काय ? वस्तुनिष्ठतेचे स्वरूप आणि त्याचे मुख्य वैशिष्ठये विशद करा.

2. संशोधन आराखड्याचे वर्णन करा आणि त्याचे घटक सांगा.

किंवा

तथ्य संकलनाची तंत्रे आणि पद्धती स्पष्ट करा.

3. 'नमुना निवड' यावर निबंध लिहा.

किंवा

क्षेत्र सर्वेक्षणाचा अर्थ काय आहे ? ग्रंथालय संशोधना पेक्षा ते वेगळे कसे आहे ?

4. सामाजिक संशोधन पद्धतीत संगणकाची उपयुक्तता विशद करा.

किंवा

प्रबंध लेखनातील विविध टप्यांची चर्चा करा.

5. टीपा लिहा :

(अ) शास्त्रीय संशोधन पद्धतीचे स्वरूप

(ब) प्रश्नावलीचे प्रकार

(क) संभाव्यता नमुना निवड

(ड) ग्रंथ सूची.

**Master of Arts Part—II Semester—III (Political Science) (CBCS) Examination**

**PUBLIC ADMINISTRATION**

**Core—3T2**

Time : Three Hours] [Maximum Marks : 80

**N.B. :—** (1) **All** questions are compulsory.

(2) All questions carry equal marks.

341

(मराठी माध्यम)

1. लोकप्रशासनाचा अर्थ आणि व्याप्ती स्पष्ट करा.

341

किंवा

लोकप्रशासनाच्या निर्णय निर्धारण-सिद्धांताचे वर्णन करा.

2. अधिकारपद परंपरा (पदसोपान) म्हणजे काय ? अधिकारपद परंपरा संकल्पनाचे टिकात्मक परिक्षण करा.

किंवा

जबाबदारी म्हणजे काय ? लोक प्रशासनात त्याचे काय महत्व असते ?

3. अंदाजपत्रक म्हणजे काय ? अंदाजपत्रक रचनेची मूलभूत तत्वे स्पष्ट करा.

341

किंवा

वित्तिय प्रशासनावर विधिमंडळ कसे नियंत्रण ठेवते ?

4. भरतीचा अर्थ सांगून भरतीच्या विविध पद्धतीचे वर्णन करा.

किंवा

लोकप्रशासनात सुशासनाच्या भूमिकेची चर्चा करा.

5. टिपा लिहा :

(अ) लोक प्रशासनाचे उद्देश्य

(ब) प्रदत्त शक्ती वाढीची कारणे

(क) नोकरशाहीचे उत्तरदायित्व

(ड) नागरी सेवेची कार्ये.

341

341

**Master of Arts Part–II Semester–III (Political Science) (CBCS) Examination**
**POLITICS OF MAHARASHTRA**
**Elective 3T3.1**

Time : Three Hours] [Maximum Marks : 80

**N.B. :—** (1) All questions are compulsory.
(2) All questions carry equal marks.

(मराठी माध्यम)

1. महाराष्ट्र राज्याच्या निर्मितीस कारणीभूत ऐतिहासिक घटकांचे वर्णन करा.

किंवा

फज़ल अली समीतीच्या केलेल्या शिफारशींची चर्चा करा.

2. महाराष्ट्राच्या राजकारणावर ओ.बी.सी. चा प्रभाव स्पष्ट करा.

किंवा

"राष्ट्रवादी काँग्रेस पक्ष पश्चिम महाराष्ट्रात प्रबळ शक्ती आहे". आपण सहमत आहात काय ? कारणे द्या.

3. महाराष्ट्र राज्याच्या निर्मितीत समाजवादी नेतृत्वाच्या योगदानाची चर्चा करा.

किंवा

मराठा आरक्षण चळवळीवर भाष्य करा.

4. 'शेतकऱ्यांच्या आत्महत्या आणि महाराष्ट्राचे राजकरण' यावर निबंध लिहा.

किंवा

मुस्लिम व लिगांयत आरक्षणाच्या मुद्यांची चर्चा करा.

5. टिपा लिहा :
(अ) शेतकरी संघटना
(ब) रिपब्लिकन पार्टी ऑफ इंडिया
(क) अंधश्रद्धा निर्मुलन समिती
(ड) मराठा वर्चस्व.

SPM/KW/22/5771

**Master of Arts Part–II Semester–III (Political Science) (CBCS) Examination**

**POLITICS OF MAHARASHTRA**

**Elective–3T3.1**

Time : Three Hours] [Maximum Marks : 80

**N.B. :—** (1) All questions are compulsory.
(2) All questions carry equal marks.

1. Describe the role of Maharashtra Ekikaran Samiti.

**OR**

Explain the socio-cultural determinants that led to the formation of Maharashtra.

2. Elucidate the contribution of co-operative sector in Maharashtra politics.

**OR**

Describe the role of BJP in politics of Maharashtra.

3. Discuss the contribution of Vasantdada Patil in Maharashtra politics.

**OR**

Give an account of women movements in modern Maharashtra.

4. Write an essay on "Farmers suicide in Maharashtra".

**OR**

'Dalits in Maharashtra have become more assertive and united in recent years'. Comment.

5. Write notes on :
   (a) Role of caste in Maharashtra politics
   (b) Marathi : A Classical Language
   (c) Sharad Pawar's role in development of Maharashtra
   (d) Akola Pact of 1956.

**Master of Arts Part–II Semester–III (Political Science) (CBCS) Examination**

**POLITICS OF MAHARASHTRA**

**Elective–3T3.1**

Time : Three Hours] [Maximum Marks : 80

**N.B. :—** (1) All questions are compulsory.

(2) All questions carry equal marks.

(मराठी माध्यम)

1. महाराष्ट्र एकीकरण समितीच्या भूमिकेचे वर्णन करा.

**किंवा**

महाराष्ट्राच्या निर्मितीस कारणीभूत सामाजिक-सांस्कृतिक निर्धारक घटक स्पष्ट करा.

2. महाराष्ट्राच्या राजकारणात सहकारी चळवळीचे योगदान विशद करा.

**किंवा**

महाराष्ट्राच्या राजकारणातील भा.ज.पा. च्या भूमिकेचे वर्णन करा.

3. वसंतदादा पाटील यांच्या महाराष्ट्राच्या राजकारणातील योगदानाची चर्चा करा.

**किंवा**

आधुनिक महाराष्ट्रातील महिला चळवळींचा आढावा घ्या.

4. 'महाराष्ट्रातील शेतकऱ्यांच्या आत्महत्या' यावर निबंध लिहा.

**किंवा**

'महाराष्ट्रातील दलित अलिकडे अधिक दृढविश्वासू आणि संघटित झाले आहेत' – भाष्य करा.

5. टिपा लिहा :

(अ) महाराष्ट्राच्या राजकारणात जातीची भूमिका

(ब) मराठी - एक अभिजात भाषा

(क) शरद पवार यांची महाराष्ट्राच्या विकासातील भूमिका

(ड) अकोला करार 1956.

SPM/KW/22/5771

**Master of Arts Part–II Semester–III (Political Science) (CBCS) Examination**

**POLITICS OF MAHARASHTRA**

**Elective–3T3.1**

Time : Three Hours] [Maximum Marks : 80

**N.B. :—** (1) All questions are compulsory.

(2) All questions carry equal marks.

(हिन्दी माध्यम)

1. महाराष्ट्र एकीकरण समिति की भूमिका का वर्णन कीजिए।

अथवा

महाराष्ट्र के निर्माण में जिम्मेदार सामाजिक-सांस्कृतिक निर्धारक तत्व स्पष्ट कीजिए।

2. महाराष्ट्र की राजनीति में सहकारिता आंदोलन का योगदान विशद कीजिए।

अथवा

महाराष्ट्र की राजनीति में बी.जे.पी. की भूमिका का वर्णन कीजिए।

3. वसंतदादा पाटील इनके महाराष्ट्र के राजनीति में योगदान की चर्चा कीजिए।

अथवा

आधुनिक महाराष्ट्र में महिला आंदोलनों का ब्यौरा दीजिए।

4. "महाराष्ट्र में किसान आत्महत्या" पर निबंध लिखिए।

अथवा

'हाल ही में महाराष्ट्र में दलित अधिक दृढ़विश्वासी व संघटित हुए है' – भाष्य कीजिए।

5. टिप्पणियाँ लिखिए :

(अ) महाराष्ट्र की राजनीति में जाति की भूमिका

(ब) मराठी - अभिजात भाषा

(क) शरद पवार की महाराष्ट्र के विकास में भूमिका

(ड) अकोला करार-1956।

**Master of Arts Part–II Semester–III (Political Science) (CBCS) Examination**

**LOCAL SELF-GOVERNMENT**

**Foundation Course–3T4.3**

Time : Three Hours] [Maximum Marks : 80

N.B. :— (1) All questions are compulsory.
(2) All questions carry equal marks.

(मराठी माध्यम)

1. स्थानीय स्वशासनाचे अर्थ आणि महत्व स्पष्ट करा.

किंवा

स्थानिक स्वशासनात निर्वाचित लोक प्रतिनिधि आणि नोकरशाही मधील संबंधांची चर्चा करा.

2. पंचायत समिती ची संरचना आणि कार्ये स्पष्ट करा.

किंवा

नगर पाळिकेची संरचना आणि कार्याची चर्चा करा.

3. शहरी स्थानीय स्वशासनाच्या वित्तीय स्त्रोत स्पष्ट करा.

किंवा

स्थानीय स्वशासनामध्ये नोकरशाही ची भूमिका स्पष्ट करा.

4. स्थानीय स्वशासनामध्ये महिलांच्या प्रतिनिधित्व आणि निर्णय प्रक्रिया मध्ये सहभागच्या महत्वाची चर्चा करा.

किंवा

'स्थानीय संस्था अधिकाधिक प्रशासकिय स्वायत्ता का मागत आहेत' ? स्पष्ट करा.

5. टिपा लिहा :

(अ) महापौरांची कर्तव्ये

(ब) गट विकास अधिकारी

(क) जिला परिषदांचे वित्तीय स्रोत

(ड) स्थानीय स्वशासनामध्ये ओ.बी.सी. चे प्रतिनिधित्व.